

Ontwerp startbeslissing signaalgebied

WULLEBEEK (SG_R3_BES_23)

NIEL, SCHELLE

STATUS/VERSIE: goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31/03/2017

LEESWIJZER

Op 31/03/2017 nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Deze fiche beschrijft voor het signaalgebied “Wullebeek” de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en hoofdstuk 2 motiveert de afbakening van het signaalgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied en in hoofdstuk 4 worden de diverse visies op dit gebied besproken.

Hoofdstuk 5 omvat een korte weergave van het overleg dat met de betrokken lokale besturen gevoerd werd.

In hoofdstuk 6 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2015/2, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties:

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,...)
indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);
2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)
indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;
3. Optie C - vrijwaren van bebouwing
indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

Hoofdstuk 7 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief “Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden” in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Niel, Schelle

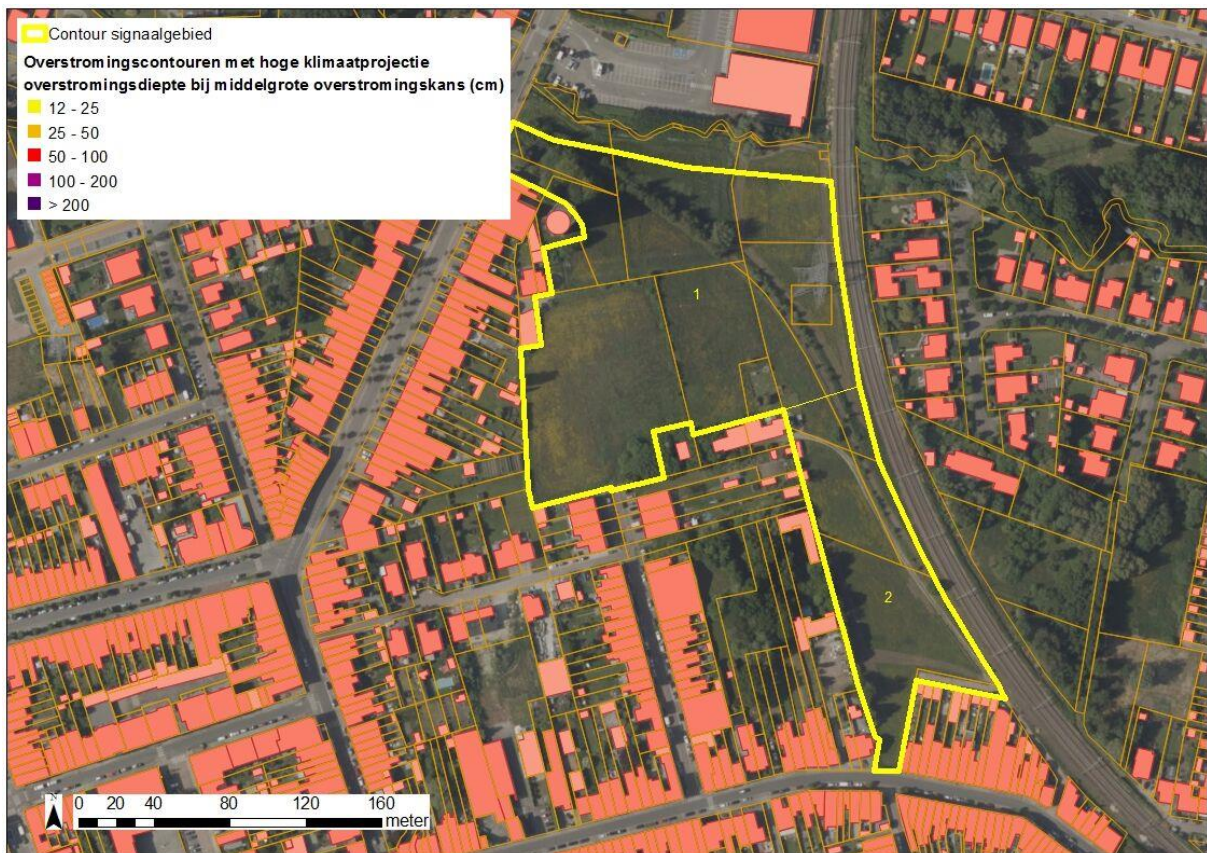
Provincie(s): Antwerpen

Ligging: Stationsstraat Antwerpsestraat Wipstraat gebied grenzend aan de Wullebeek Schelle aangrenzend aan het gebied, de Wullebeek is er min of meer de gemeentegrens.

Bekken: Benedenscheldebekken

Betrokken waterlopen: Wullebeek

Oppervlakte: 3,36 ha

Figuur: situering signaalgebied op orthofoto (medio 2015) met aanduiding van gewestwegen, straten, waterlopen en de bebouwingstoestand volgens het Grootchalig Referentiebestand GRB. Bronnen: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

Huidige planologische bestemming:

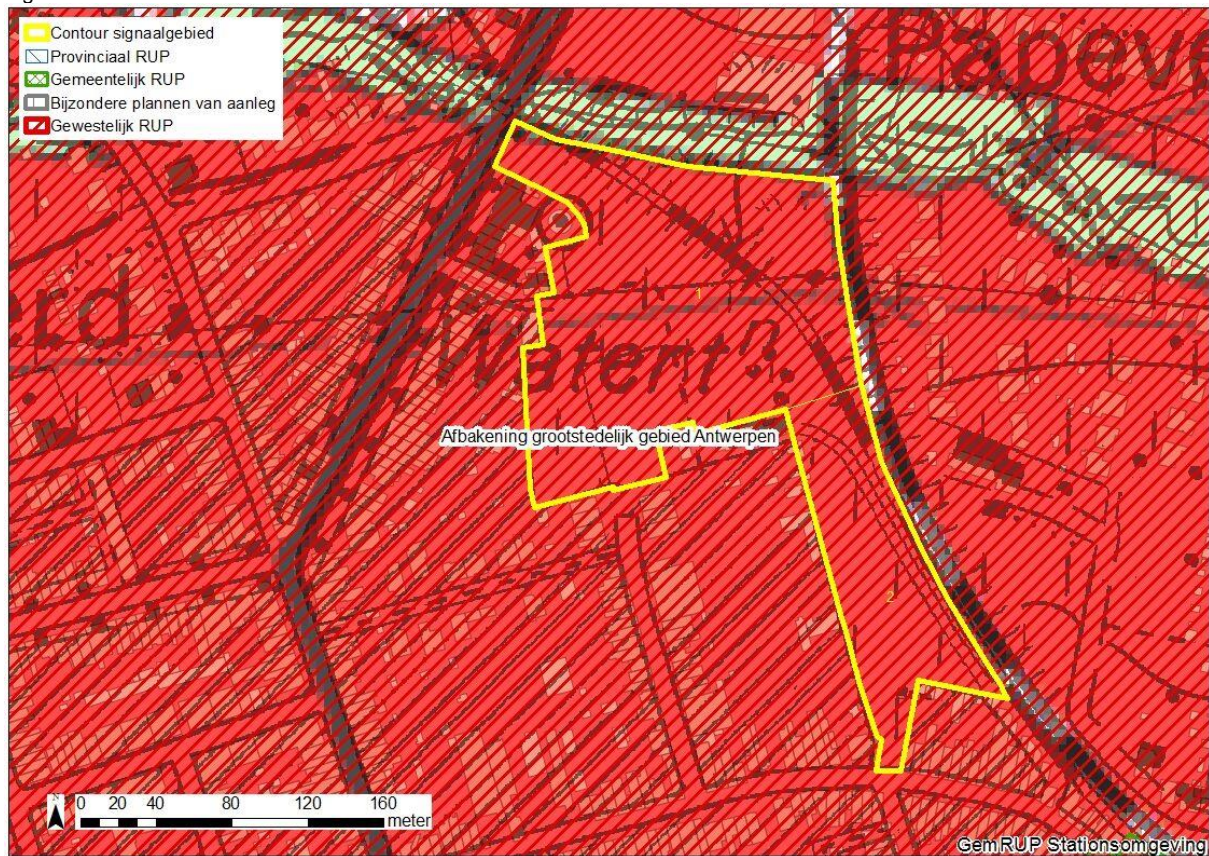
Woongebied

Globale beschrijving:

Open gebied in de Wullebeekvallei aan de linkeroever van de Wullebeek, tussen de spoorweg Hemiksem-Schelle-Niel-Boom en de Antwerpsestraat. Ten zuiden begrensd door bebouwing, woningen en garageboxen. Diagonaal door dit gebied (in noord-westelijke richting) is er het spoorwegtalud van het voormalige Electrabel-spoor.

Figuur:

situering

ing signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

2 Selectie en afbakening signaalgebied

Op 11/4/2014 werd voorliggend signaalgebied door de Algemene Bekkenvergadering Benedenscheldebekken geselecteerd voor opname in de prioritair te onderzoeken signaalgebieden. De motivatie voor opname is als volgt:

Grote kans op overstromingen niet verenigbaar met woongebied

Nog groter aaneengesloten blok (ongeveer 0,5 ha) tussen Wullebeek en spoorweg, onder hoogspanningsmast (= niet ontwikkelbaar) en delen aansluitend op bestemming natuurgebied

De afbakening van het signaalgebied en de opsplitsing in twee deelgebieden werd tijdens het gevoerde overleg besproken.

3 Watersysteem

3.1 Overstromingsrichtlijn¹

3.1.1 OVERSTROMINGSGEVAARKAART

In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) werden overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten opgesteld aan de hand van hydraulische modellen. De overstromingsgevaarkarten zijn de kaarten die de 'fysische eigenschappen' van de overstromingen beschrijven zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De overstromingsgevaarkarten geven geen informatie wat betreft de gevolgen, de kwetsbaarheid voor of het risico van de overstromingen.

De ORL stelt dat 3 scenario's in beschouwing dienen te worden genomen voor de overstromingskaarten: kleine kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 1000 jaar of een uitzonderlijke gebeurtenis), middelgrote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 100 jaar) en grote kans op overstromingen(terugkeerperiode van grootteorde 10 jaar).

Vermits het niet zinvol is om voor elke waterloop hydraulische modellen op te stellen, werd in Vlaanderen de basiskaart hydrografisch netwerk opgesteld die alle waterlopen omvat waarvoor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten werden opgesteld. De basiskaart hydrografisch netwerk werd opgesteld volgens het principe dat alle waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico en waterlopen die water afvoeren van waterlopen met een overstromingsrisico meegenomen worden. Daarnaast werd ook de volledige kustlijn beschouwd.

Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven². De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

---

¹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

² gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

Figuur: De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

In het noordelijk deel van dit het signaalgebied en begrensd door het spoorwegtalud van het Electrabelspoor geeft de Overstromingsgevaarkaart een grote kans op overstromingen aan..

3.1.2 KLIMAATTOETS

De Overstromingsrichtlijn vraagt om bij het voorkomen of beperken van mogelijk negatieve gevolgen van overstromingen rekening te houden met o.a. de invloed van klimaatverandering. Onderstaande kaarten met klimaatprojectie werden opgemaakt in kader van de orbp-studie van VMM-AOW^[3] en geven niet alleen de overstromingskans (bij gemiddelde klimaatprojectie) maar ook de overstromingsdiepte (bij hoge klimaatprojectie). Vanuit het no regret principe lijkt het aangewezen om adaptief bouwen of waterbestendig bouwen af te stemmen op toekomstige overstromingshoogtes met hoge klimaatprojectie.

Vanuit de ORBP zijn er voor dit signaalgebied geen klimaat scenarioberekeningen beschikbaar.

3.2 Bespreking watersysteem

^[3] "Onderbouwing van het overstromingsrisicobeheerplan voor de onbevaarbare waterlopen, VMM, 2013"

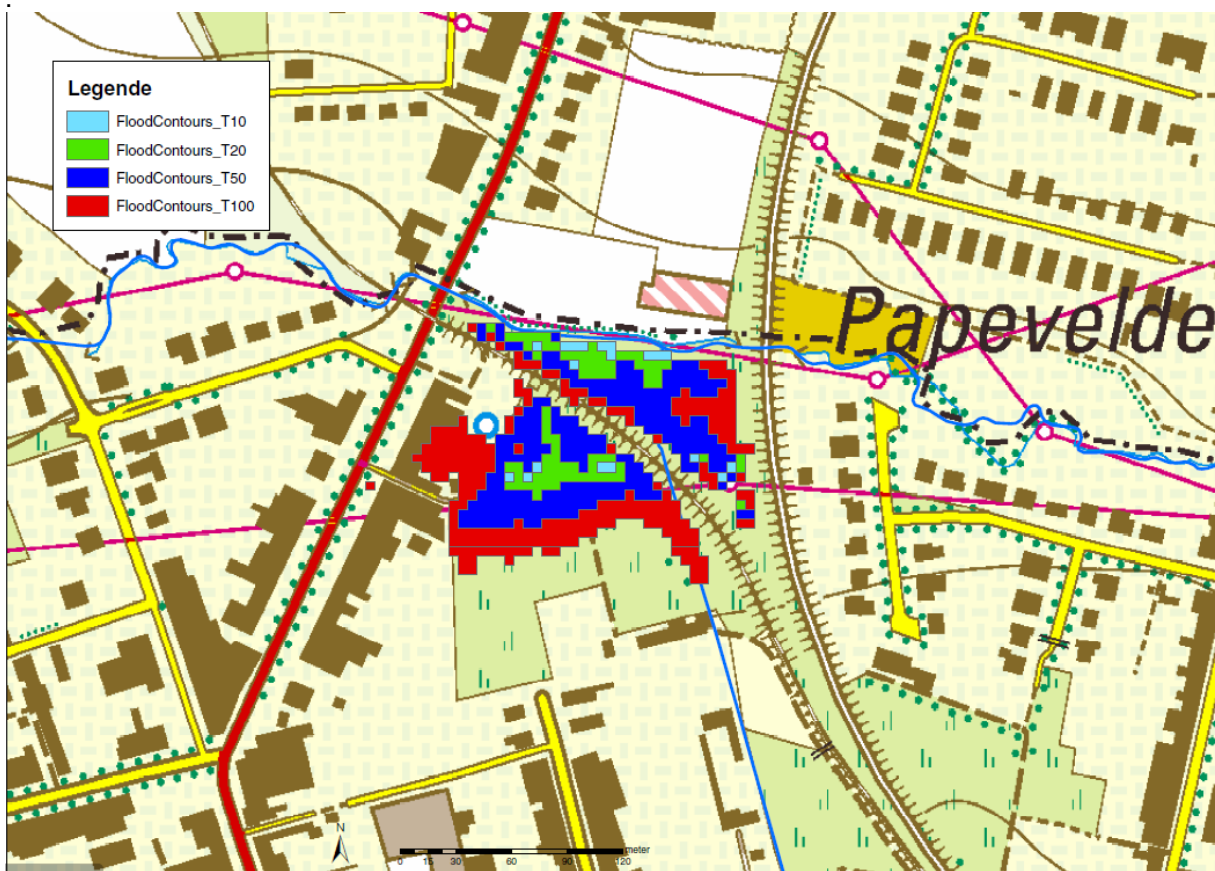

Figuur: watertoetskaart van het signaalgebied op recente orthofoto (medio 2015) met aanduiding van de overstromingsgevoelige gebieden (lichtblauw = mogelijk overstromingsgevoelig; donkerblauw = effectief overstromingsgevoelig), volgens Ministerieel Besluit dd. 1/6/2014. Weergave van reeds goedgekeurde signaalgebieden in de omgeving.

De Wullebeek is een overstromingsgevoelige beek. De vallei is zowel op de linkeroever als de rechteroever van de Wullebeek op vele plaatsen bebouwd. Bij stormen komen delen van de vallei onder water, overstroomden tuinen en worden woningen bedreigd. In het noordelijk deel van dit signaalgebied en begrensd door het spoorwegtalud van het Electrabelspoor geeft de overstromingsgevaarkaart een grote kans op overstromingen aan. Op de watertoetskaart is dit noordelijk deel aangeduid als effectief overstromingsgevoelig gebied.

In de actuele situatie wordt de potentiële waterbergingscapaciteit quasi gehalveerd door de berm van het Electrabelspoor. Indien in deze in onbruik geraakte voormalige spoorwegberm door grotere openingen overstromend water vanuit de Wullebeek ongehinderd de laag gelegen gebieden ten zuiden van het Electrabelspoor kan bereiken wordt de bergingsruimte voor water van de Wullebeek er aanzienlijk groter.

Onderstaande figuur geeft voor deze veronderstelde situatie de hydraulisch doorgerekende overstromingscontour weer bij verschillende retourperiodes (Bron DIW Provincie Antwerpen. Hierbij blijft deze Electrabeltalud bestaan maar wordt er gesimuleerd met openingen in deze talud.

Figuur: Gemodelleerde contouren van overstromingen vanuit de Wullebeek voor stormen met verschillende retourperiodes bij veronderstelde voldoende grote openingen in het Electrabeltalud (zuidelijke spoorweg) (Bron DIW provincie Antwerpen)

4 Gebiedsvisie

4.1 Visie Integraal Waterbeleid

De visie van het Bekkenspecifiek deel Benedenscheldebekken van het stroomgebiedbeheerplan voor de Schelde vermeldt voor de cluster Benedenvliet dat voor de Wullebeek wordt gestreefd naar een verdere ecologische inrichting gekoppeld aan bijkomende waterberging.

4.2 Ruimtelijke visie (structuurplannen ed.)

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van de gemeente Niel geeft in het richtinggevende gedeelte aan de vallei van Wullebeek maximaal te vrijwaren. Naast aandacht voor het opnieuw zichtbaar maken van de beekvallei en het inrichten van een meer natuurlijk karakter van het valleigebied waar mogelijk, richt de aandacht zich in hoofdzaak naar het herwaarderen van de beek in functie van de natuurlijke afvoer van het aanwezige oppervlaktewater.

Specifiek voor het deelgebied aan de zijde van de Wullebeek wordt beschreven dat dit gevrijwaard dient te worden van bebouwing. Naast mogelijkheden voor landschapsontwikkeling en waterberging dient de mogelijkheid voor het uitbouwen van recreatieve ontsluitingsassen hier te worden voorzien. Het voorzien in bijkomende parkeermogelijkheden kan hier worden onderzocht. Een herbestemming in functie van groenbuffer zal worden gerealiseerd door de opmaak van een RUP.

Verder houdt de visie volgens het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan in dat in het gebied tussen de Wipstraat / Ivo Cornelisstraat/ spoorweg de afwerking van de bestaande bebouwing langs de Ivo Cornelisstraat mogelijk is voor de oprichting van bijkomende woningen. De afwerking van het gebied houdt tevens in dat het deelgebied aan de zijde van de Wullebeek het gebied wordt gevrijwaard van

bebouwing in functie van het behoud van de open ruimte. Het bestaande rooilijnplan, voorzien voor het doortrekken van de Wipstraat richting Antwerpsestraat wordt niet gehandhaafd.

In het bindende gedeelte van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan is opgenomen dat de gemeente Niel een aantal woongebieden waarvan het aansnijden voor woningbouw niet wenselijk is, zal herbestemmen. Onder andere het gebied Wipstraat/ Ivo Cornelisstraat zal door middel van een ruimtelijk uitvoeringsplan herbestemd worden in functie van een groenverbinding of openruimte structuur.

4.3 Lopende initiatieven:

De gemeente Niel heeft de intentie om het niet bebouwde open woongebied tussen het NMBS-spoor, de Stationsstraat, de Wipstraat, de Ivo Cornelisstraat en de Antwerpsestraat, ruimtelijk als één geheel te bekijken en de aanpak van haar ontwikkeling, waterberging, groen, fietsinfrastructuur, parkeermogelijkheden in één project te laten ontwikkelen. Hierbij dienen volgende aspecten in overweging te worden genomen:

- Wateraspect incl. verruimde berging voor overstromingswater van de Wullebeek, ten zuiden van het Electrabelspoor;
- De fiets-o-strade langs het NMBS-spoor;
- Fietsverbinding langs het tracé van het Electrabelspoor;
- De verbeterde ontsluiting van de garages achter de woningen gesitueerd in de bocht van de Stationsstraat ;
- De hoogspanningsmast in en de hoogspanningskabels boven dit gebied;
- Parkeermogelijkheden, omgeving Stationsstraat;

5 Historiek overleg lokale besturen

Bij de screening van de relevante signaalgebieden en de opmaak van de ontwerp-startbeslissingen werden naast de lokale besturen ook andere relevante instanties uitgenodigd.

Voor de opmaak van de startbeslissing voor het signaalgebied Boom-Noeveren vond overleg plaats

- op 7 januari 2016. Aan dit overleg namen deel: Rob Mennes (burgemeester Schelle), Geert Rottiers (schepen Schelle), Thomas Verreth (schepen Schelle), Bart Sas (GSA/diensthoofd Omgeving gemeente Niel), Kathleen Van Dorslaer (DIW provincie Antwerpen), Els Stevens ruimtelijke planning provincie Antwerpen), Kathleen Maes (Ruimte Vlaanderen), Guido Janssen (bekkensecretariaat)
- op 26 april 2016. Aan dit overleg namen deel: Maritsa Moons (schepen Niel), Geert Rottiers (schepen Schelle), Bart Sas (GSA/diensthoofd Omgeving gemeente Niel), Deborah Van Buijnderen (Dienst Omgeving Niel), Jan Ronsyn (DIW provincie Antwerpen), Peter Gys (Openbare werken Schelle), Kathleen Maes (Ruimte Vlaanderen), Guido Janssen (bekkensecretariaat)

Op 07/06/2016 heeft het college van burgemeester en schepenen van Niel zijn goedkeuring gehecht aan de ontwerp-startbeslissing.

6 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

Dit signaalgebied is in twee deelgebieden opgedeeld: deelgebied 1 (noordelijk) en deelgebied 2 (zuidelijk). Op de figuren van deze ontwerpstartbeslissing is de grens tussen beiden met een dunne gele lijn weergegeven.

C: nieuwe functionele invulling

De volledige contour van dit signaalgebied wordt omgezet tot open ruimte gebied, meerbepaald tot watergevoelig open ruimtegebied.

Natuurbehoud, bosbouw, landschapszorg, landbouw en recreatie kunnen nevensgeschikte functies zijn. Alle werken, handelingen en wijzigingen die nodig of nuttig zijn voor deze functies zijn toegelaten.

Voor zover de ruimtelijk-ecologische draagkracht en de waterbeheersfunctie van het gebied niet wordt overschreden, zijn, in uitzondering op het onbebouwde karakter van het gebied, de volgende werken, handelingen en wijzigingen toegelaten:

1° het aanleggen, herstellen, heraanleggen of verplaatsen van fiets- en voetverbindingen trage wegen, nutsleidingen. Nutsleidingen kunnen aangelegd of verplaatst worden voor zover dat noodzakelijk is voor de kwaliteit van het leefmilieu, het herstel en de ontwikkeling van de natuur en het natuurlijke milieu, de openbare veiligheid of de volksgezondheid;

2° werken, handelingen en wijzigingen die nodig of nuttig zijn voor het beheersen van overstromingen of het voorkomen van wateroverlast buiten de natuurlijke overstromingsgebieden.

Enkel in deelgebied 2 kunnen naast de hierboven vermelde werken, handelingen en wijzigingen ook parkeerplaatsen en eventueel de hieraan verbonden openbare toegangsweg naar de Stationsstraat aangelegd worden.

Voor het volledige signaalgebied moet de waterbergingscapaciteit minstens behouden blijven. Voor de bergingscapaciteit wordt de situatie beschouwd waarbij door grotere openingen in de berm van het Electrabelspoor overstromend water vanuit de Wullebeek ongehinderd de laag gelegen gebieden ten zuiden van het Electrabelspoor kan bereiken. Vooraleer of minstens gelijktijdig met eventuele inrichting, met grondverzet moet binnen het signaalgebied lokaal verlies aan waterbergingscapaciteit gecompenseerd worden. Vooraleer dergelijke ingrepen zouden gebeuren (zie 1° en 2° hierboven) moet cijfermatig aangetoond worden dat de uit te voeren werken binnen het gebied geen verlies aan waterbergingscapaciteit in het signaalgebied zullen veroorzaken.

7 Conclusie signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusie signaalgebied

Dit signaalgebied is in twee deelgebieden opgedeeld. De volledige contour van dit signaalgebied wordt omgezet tot openruimtegebied. Enkel in deelgebied 2 kunnen ook (waterdoorlaatbare) parkeerplaatsen en eventueel de hieraan verbonden openbare toegangsweg naar de Stationsstraat aangelegd worden.

Voor het volledige signaalgebied moet de waterbergingscapaciteit minstens behouden blijven. Voor de bergingscapaciteit wordt de situatie beschouwd waarbij door grotere openingen in de berm van het Electrabelspoor overstromend water vanuit de Wullebeek ongehinderd de laag gelegen gebieden ten zuiden van het Electrabelspoor kan bereiken. Vooraleer of minstens gelijktijdig met een eventuele inrichting met grondverzet moet binnen het signaalgebied lokaal verlies aan waterbergingscapaciteit gecompenseerd worden. Vooraleer dergelijke ingrepen zouden gebeuren, moet cijfermatig aangetoond worden dat de uit te voeren werken binnen het gebied geen verlies aan waterbergingscapaciteit in het signaalgebied zullen veroorzaken.

Beslissing Vlaamse Regering d.d. 31/03/2017

De Vlaamse Regering hecht haar goedkeuring aan het bovenstaand ontwikkelingsperspectief en gelast de bevoegde instanties om het ontwikkelingsperspectief te respecteren en de voorwaarden uit de ontwerp-startbeslissing door te vertalen bij de toepassing van de watertoets.